

LEVELEK A SZERKESZTŐSÉGHEZ

Műkedvelő diákok

A nevelőmunka új tartalma arra int, hogy felhasználjuk azokat a hatásokat is, amelyek az iskola falain kívül érik a tanulókat, s nem tapadnak szorosan a szervezett tanítás formáihoz, hiszen azok bármilyen modernnek, életszerűek legyenek is, bizonyos fokig laboratóriumi jellegűek, és bármennyire döntöek is a tanulók személyiségének alakításában, mégis kiegészítésre szorulnak.

Ilyen hatékony nevelési eszköznek véljük az iskolai színjátszást, amely lehetőséget teremt az alakuló gyermekegyéniségek szabadabb megnyilvánulására, a szabad idő ésszerű kihasználására. Tudom, sokan érvek sokaságát állítják csatasorba cáfolatként, döntő tényező, úgy vélem, mégis az, hogy a színjátszás milyen segítséget nyújt a nevelőmunkában, hozzájárul-e a személyiség kialakításához, lényeges tartalmi jegyekkel képes-e gazdagítani oktatómunkánkat, segíti-e az esztétikai nevelést, fokozza-e az irodalmi oktatás hatékonyságát?

Bánffyhyunadon szerzett két évtizedes középiskolai megfigyelésem alapján állíthatom, hogy a műkedvelő tevékenység nagyban hozzájárul az osztályközösség vagy éppen az iskolaközösség összekovácsolódásához. A sok közös feladat és erőfeszítés az osztály vagy iskola pillanatnyilag fontos feladatává nő, amiért harcolni a szereplők és az egész csoport együttes feladata. A sok izgalom és közös szurkolás eltörpíti a tanulók közt az életkorbeli különbségeket, elfelejtik sérelmeiket, összetűzéseiket, s a közös cél érdekében többé-kevésbé egységes közösséggé forrnak.

Folklor-összeállítással (*Leánykérő*, *Legszebb balladáink*) vagy örökértékű ifjúsági művek színpadi változatával (Móricz Zsigmond: *Légy jó mindhalálig*, Molnár Ferenc: *Pál utcai fiúk*) bejártuk a környező falvakat. Irodalmi színpadunk a múlt évben a nevezetes évfordulók alkalmából Ady-, majd Petőfi-estet rendezett nagy sikerrel.

Előadásaink nevelő hatását látva, a múlt évben nagy vállalkozásba fogtunk. Már az előző évek során is igyekeztünk összekapcsolni a színjátszást a művészetek más ágaival (népdal, népi tánc), de nagyobb vállalkozásra még nem volt erünk. Azt tűztük ki célul, hogy a kalotaszegi folkloort és e vidék színpompás népviseletét vigyük színpadra. Keretet kerestünk hozzá. Megkezdtük a folkloranyag gyűjtését. Pályázatunkra ötvenegynéhány munkában sok balladát, csujogatót, ősi szokást és régi népdalt jegyeztek le tanulóink Kalotaszeg öreg embereitől. Ebből az anyagból frissítettük fel és egészítettük ki Szentimrei Jenő balladajátékát, a *Csáki bíró lányát*, amelynek napjainkban is számos eredeti változata él Kalotaszegen. Ezzel az előadással jártuk be a környék nevezetesebb falvait. A bemutatót Körösfőn, a ballada cselekményének színhelyén tartottuk. Mindenütt nagy közönség és erkölcsi sikerrel zárult az előadás. A szülők is bekapcsolódtak a díszletek megtervezésébe, kivitelezésébe és a kellékek előteremtésébe. Előkerültek a régebbi adományok, muszujok, „mejevalók”, amelyeket a szülők éveken át készítettek társadalmi munkában. Versenyre keltek egymással a ruhák összehozására, a ládák aljáról szedték elő gyermekeiknek a száz-kétszáz éves gyönyörű hímzéseket.

Meghívást kaptunk egy Hargita megyei turnéra, amely végül három megyére — Maros, Hargita és Kovászna — terjedt ki. Erdőszentgyörgy, Szováta, Székelyudvarhely, Csíkszereda, Sepsiszentgyörgy s más helységek székelysége tapsolhatott Kalotaszeg dallamainak, táncainak, csodálatos népviseletének. Két testvér-folklor-övezet találkozott ezeken az esteken. Hét előadás, hét élménydús este; késő éjszakába nyúló tereferéken mesélték el egymásnak a diákok újra és újra élményeiket. A legfeledtetlenebb talán a sepsiszentgyörgyi előadás volt. Zsúfolt ház, a közönség gyakori

nyiltszini tapsa, az előadásvégi hosszas ünneplés; a reflektorfénybe állított gyöngyös-párták, muszujok, bujkák, bógatyák és hímzett szűrők viselői — a mi tanulóink — boldog, olykor egyetlen hajlongással, mosollyal köszönték meg az elismerést. Náluk boldogabbak talán csak mi, tanárok voltunk. Hazatérve, közkívánatra, megismételtük az előadást itt, Bánffyhunyadi, majd Kolozsváron is bemutatkoztunk, ahol a Brassai Sámuel Líceum vendégei voltunk.

Egy sikeres turné örömein és élményein túl elégedettek vagyunk azért is, mert a tömegek kulturális neveléséért is tettünk valamit. A tanulókat ért nevelőhatás mellett még egy fontos megállapítást tehetünk. A folklór-összeállítás, amely a népköltészet gyöngyszékeit vonultatta fel, alaposan megtépázta a nivótlan slágerzene tekintélyét tanulóink előtt, népművészeti remekeink pedig megingatták hódolatukat a „művészi“ giccek iránt. Elég talán elmondani, hogy az a tanulócsoporthoz, amely az előadás próbái előtt összejövetelein csupán a könnyűzenének hódolt, Kalotaszeg szívetől a Székelyföldre és vissza, de mindenfelé, amerre gépkocsink vitt bennünket, szinte kizárólag népdalokat énekelt, mintha minden mulasztásukat egyszerre akarták volna pótolni. Száz meg száz ismert és kevésbé ismert népdaltól zengett állandóan az autóbusz.

A tanuló életét betölteni; szervezni, programozni iskolán kívüli tevékenységüket: e jelszavunk alapján igyekszünk bensőségesen foglalkozni szabad idejük kitöltésével. Ezzel egyben fölöslegessé tesszük az utcai barátok szervezte, kétes eredményű, élményhajszó összeverődéseiket is. Azok a tanulók, akik főleg az iskolában szerzik élményeiket, bátran keresik fel más, fiatalos problémáikkal is az iskolát. Idővel egész beállítottságuk iskolacentrikussá válik. Sokat jelent ez nekünk, tanároknak, hiszen a diákokkal való foglalkozásnak úgyszólván erkölcsi elégtétele is. Ifjúságunk ránevelhető arra — ezt bizonyítja színegyüttesünk több évi tevékenysége —, hogy a népi művészetért és hagyományért felelősséget érezzen, annak valóban hordozója és művelője is legyen.

Bánffyhunyadi, 1970. március.

Vasas Samu
tanár

